

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№7(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 400 sahifa,
1-iyul, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning milliy qadriyatlarga oid tasavvurlarini shakllantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	10
<i>Davlatnazarova Ziyodabonu Muxtor qizi</i>	
Talabalarning xulqidagi devyatsiya darajasining yuqorilab ketishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillar.....	16
<i>Ergashev Jo'rabek Xalilovich</i>	
Zo'ravonlikka uchragan bolalarni va ularning oilalarini zo'ravonlikdan himoya qilishning normativ-huquqiy va ijtimoiy-psixologik asoslari.....	19
<i>Ergasheva Gullolaxon Nosirjon qizi</i>	
Tinglab tushunish kompetensiyasining psixolingvistik va pedagogik asoslari.....	24
<i>Jonbo'tayeva Maxarramxon</i>	
O'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyasining kasbiy kompetentlik tizimidagi o'rni.....	27
<i>Kutliyeva Feruzaxon Yusupovna</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvini ta'minlashga xizmat qiluvchi zamonaviy kompleksni rivojlantirish.....	31
<i>Yunusov Mirsaid Xudayarovich, Istamova Sevdo Ashirqul qizi</i>	
Elektr tizimlari dinamik barqarorligini STEAM va Spiral (Regressus, Progressus) metodlari asosida o'qitish.....	35
<i>Safarov Xoliyor Sayyid Safar o'g'li</i>	
O'quvchilarda badiiy-estetik did va dizaynerlik ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	39
<i>Norbutayeva Dilafuz Abdurasulovna</i>	
Talabalarda ijtimoiy yetuklikni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....	43
<i>Rahimova Nazokatxon Kasimjonovna</i>	
Model for Improving Students' Professional Competencies Based on Motivational Learning Approach.....	49
<i>Alibekova Mahzuna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarining tarixiy tafakkurini shakllantirishning tuzilmasi va pedagogik komponentlari... 54	54
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Yengil atletika bilan shug'ullanuvchi 14-16 yoshli sportchi qizlarda mashg'ulotlar davomiyligi.....	59
<i>Oralova Bibixol Husniddin qizi, G'ulomova Maftuna Sayfulla qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda ingliz tilini o'yinlar orqali o'rgatish.....	64
<i>Ruzmetova D. A.</i>	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchisining axloqiy faoliyatini shakllantirishda pedagogik vositalarning imkoniyatlari.....	68
<i>Saydanova Dilafuz Sadirdinovna</i>	
Xorijiy tajribalar va zamonaviy yondashuvlar asosida tyutorlar kasbiy salohiyatini rivojlantirishda malaka oshirish tizimini takomillashtirish.....	75
<i>Ubaydullayev Zuxriddin Botirovich</i>	
Effective Classroom Activities for Developing Speaking Skills Among EFL Learners.....	79
<i>Akhmatova Munisa Orif qizi</i>	
Xalqaro va milliy baholash dasturlarini hisobga olgan holda boshlang'ich ta'lim mazmunini yangi ta'lim trendlari bilan boyitish.....	86
<i>Gulmira Abdullayeva, Egamberganova Yorqinoy Oллоbergan qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning shaxs identifikatsiyasiga ta'sirining ijtimoiy-psixologik omillari.....	90
<i>Tojiboyeva Nodiraxon Tursunaliyevna</i>	
Analysis of the Methodology for Developing Students' Creative Thinking Competence Using Artificial Intelligence Tools Based on STEAM Educational Technologies.....	94
<i>Tursunaliyeva Nazokat Tokhir qizi</i>	

Oliy ta'lim muassasalarida e-Portfolio ma'lumotlarini markazlashmagan tarzda boshqarishning afzalliklari va muammolari	102
<i>Yusupova Dono Adambayevna, Jalolov Tursunbek Sadriddinovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv-tolerantlik haqidagi qarashlari tahlili	110
<i>Amangeldiyeva Adolat Ravshanbek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashning samarali shakl, metod va didaktik vositalari	115
<i>Go'zal Qurbonova</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda hayot xavfsizligi ko'nikmalarini shakllantirishning dolzarb pedagogik masalalari.....	121
<i>Muratova Munavvar O'rol qizi</i>	
Tarkibida toponimlar mavjud maqol va matallarning lingvomadaniy xususiyatlari va ularni o'qitishning lingvodidaktik asoslari.....	126
<i>Usmonova Zamira Jaxongirovna</i>	
Psixologik-pedagogik tadqiqotlarda tassavur fenomenologiyasi	130
<i>Axmedova Shaxlo Shoxob qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi (haykaltaroshlik san'ati misolida).....	133
<i>Panayeva Maloxat Muminovna</i>	
Взаимосвязь склонности к сравнению внешности, интернет-зависимости и уровня притязаний у студентов-юношей	136
<i>Багдасарова Диана Левоновна</i>	
Роль каракалпакской народной национальной музыки в формировании духовно-нравственных качеств учащихся	141
<i>Зарымова Турсынай Бердибай кызы</i>	
A Review of the Literature on Stem Cells in Dentistry	145
<i>Ruziyeva Kamola Akhtamovna</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida estrada san'atini o'qitish masalalari (gitara cholg'usi misolida)	150
<i>Abdullayev O'tkir Sadullayevich</i>	
Talabalarda innovatsion kasbiy kompetentlikni rivojlantirish texnologiyalari	154
<i>Avezov Davronbek Soburovich</i>	
O'zbek xalq pedagogikasi an'alarining zamonaviy ta'lim tizimidagi transformatsiyasi	158
<i>Erkaboyeva Nigora Shermatovna</i>	
Texnika va iqtisodiyot yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalari talabalarida ingliz tilini mustaqil o'rganishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	163
<i>Mamatqodirova Gulnigor Rustamjonovna</i>	
Yangi dunyoviy tartibotning shakllanishi jarayonida siyosiy taraqqiyot barqarorligi va xavfsizligini ta'minlash muammolari	168
<i>Nazarov Alisher Narimanovich</i>	
Ota-onasiz tarbiyalanayotgan o'smir o'g'il bolaning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	171
<i>Qodirov Jahongir Neymat o'g'li</i>	
Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari.....	176
<i>Qosimova Xolida Nabiyevna</i>	
Jismoniy imkoniyati cheklangan maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy harakatli o'yinlar orqali jismoniy sifatlarni rivojlantirish	179
<i>Raxmatullayeva Durdona Fazliddin qizi</i>	
Personalized Approach to the Treatment of Generalized Periodontitis in the Prediction of Cardiovascular Complications Based on Salivary Proteomic Profiling.....	182
<i>Shodiev O. U., Nazarova N. Sh., Agababayan I. R.</i>	
O'smirlarda irratsional ustanovkalar shakllanishining ijtimoiy-psixologik omillari	187
<i>Toshboltayeva Nodira</i>	
Роль интерактивного лингвокультурологического пространства в формировании лингвокультурной компетенции студентов национальных групп филологических направлений.....	191
<i>Рустамова Ферузахон Махмуджановна</i>	

Talabalarining darsdan tashqari vaqtda mustaqil ravishda jismoniy tarbiya bilan shug'ullanishini shakllantirish	196
Dusanov Shuxrat Abdiraakovich	
Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari	201
Qosimova Xolida Nabiyevna	
Jismoniy tarbiya darslarida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetensiyasini takomillashtirish mexanizmlari	205
Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich	
Oliy ta'lim talabalarida kreativ fikrlashni fanlararo integratsiya asosida shakllantirish	209
Allanazarova Dilobar Baxromovna	
"Alpomish" dostonida obrazlar nutqidagi pedagogik qarashlar	213
Boboqulova Aziza Adizovna	
Researching the Biochemistry and Physical Chemistry of Oral Fluid in Kids Who Are Acting Strangely	217
Eraliyeva Zulfiya Makhmudovna, Buzrukhoda Javohir	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini mikro matnlarni o'qitishga qaratilgan kognitiv metodlar	222
I. Matrasulova	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirishda raqamli didaktik vositalardan foydalanish metodikasi	225
Komilova Dilnozaxon Abdulhayevna, Xoliqova Mubinabonu Jamoliddin qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida onomastik leksikani lingvokulturologik yondashuv asosida o'qitishning strategik-metodik asoslari	229
Mamatqulova Baxtixon Ravshanovna	
Raqamli matnlarning lisoniy va pragmatik xususiyatlari	232
Mashrapova Sevara Xabibovna	
Extensive Pelvic Ureteral Abnormalities and Reconstructive Operations in Patients	237
Mukhsinov Sardor	
Pedagogikada metodlardan foydalanish	241
Maxmudova Nargiz Djumaniyazovna	
Diqqat yetishmasligi giperaktivlik buzilishini davolash usullari	245
Otbasarova Umida Mexmonovna, Inogamova Rano Bahodirovna	
Talabalaridagi sanogen tafakkurning psixologik xususiyatlarini empirik tadqiq etish masalasi	249
Tulyaganova Dilnoza Ulug'bek qizi	
Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning xorijiy va milliy tajribasini qiyosiy tahlil qilish	253
Abdullayev Sherzodbek	
Context, Intention, and Meaning in English Language Teaching: Developing Pragmatic Awareness in Learners of English as a Foreign Language	256
Keldiyarova Shakhriyoda, Keldiyarova Mohlaroyim	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni steam yondashuvi yordamida og'zaki muloqotga o'rgatish mashqlar tizimi	267
Yunusova Malika Miralimovna	
Культурные и исторические коды франции в автобиографической прозе марселя паньоля	270
Рахманкулова Дилафруз Азимовна	
Трансформация роли преподавателя в условиях цифровизации высшего образования	274
Рахматова Нигина Ислмовна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy san'atning tutgan o'rni	278
Sultonova Marxabo	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	283
Akramova Fotimabonu Kurbonovna	
Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	288
Axmedov Muslimjon Usmonovich	
Boshlang'ich ta'limda musiqa ta'limini sun'iy intellekt va shaxsga yo'naltirilgan pedagogika asosida tashkil etishning ilmiy-metodik asoslari	295
Djumabayeva Muqaddas	

“Suvning agregat holatlari va tabiatda aylanishi” mavzusini o‘rgatishda 4K ko‘nikmasini rivojlantirish	300
<i>Esnazarov Abdiganiy Jamalatdinovich</i>	
Raqamli vositalar asosida mexatronika va robototexnika yo‘nalishi talabalarini o‘qitishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	307
<i>Ikromov Muhammad-Anasxon Xakimjon o‘g‘li</i>	
Najmiddin Kubroning ilmiy merosi	311
<i>Jahongir Jumanov</i>	
Oliy ta‘lim muassasalarida talabalarda tejamkorlikni shakllantirishning o‘rni.....	314
<i>Jo‘rayev Alisher Tursinboyevich</i>	
Milliy va umuminsoniy qadriyat fenomenining pedagogik tadqiqotlarda o‘rganilishi.....	318
<i>Jovlijev Jo‘rabek Alisher o‘g‘li</i>	
Jazo muddatini o‘tayotgan shaxslarda emotsional buzilishlarning ijtimoiy-psixologik sabablari	322
<i>Manzitov Baxtiyor Tolibovich</i>	
Maktabgacha ta‘lim jarayonida o‘yin texnologiyalarini qo‘llashning pedagogik asoslari va samaradorligi	329
<i>Nyutnova Xilola Lochinbekovna, Mayliyeva Nasiba Axmedovna</i>	
Ta‘lim menejmentida Predictive Analytics texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	332
<i>Primqulova Aziza Mirzaahmad qizi</i>	
Yosh sportchilarda tezlik-kuch sifatlarini rivojlantirish usullari	337
<i>Chariyev Ulug‘bek Abdjabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich</i>	
Z avlod psixologik xususiyatlariga mos zamonaviy tarbiya texnologiyalari	342
<i>Ravshanov Sanjar Tolibjonovich</i>	
Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasida refleksiya mexanizmining o‘rni	346
<i>Raxmonova Mahfuzaxon Xasan qizi</i>	
Iqtisodiy o‘shishning mohiyati	350
<i>Sayfiddinova Sabina Muhiddinovna</i>	
Dasturlash ko‘nikmalarini baholashda generativ sun‘iy intellekt va gamifikatsiya integratsiyalashgan arxitektura modelini ishlab chiqish.....	353
<i>Sultanov Ravshonbek Otonazarovich</i>	
Ta‘lim klasteri sharoitida talabalarining loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirishning zaruriyati	356
<i>Sultanova Dilnura Abdurashidovna</i>	
Stereometriya darslarida o‘quvchilarning fazoviy tasavvurini va tasvirlash savodxonligini 3D modellashtirish vositasida rivojlantirish	359
<i>Sultonova Shahnoza Yusuf qizi, Sultonova Dilrabo Yusuf qizi</i>	
Chayon zahring biologik xususiyatlari, toksikologik ta‘siri va biotexnologiyadagi istiqbolli qo‘llanilishi.....	365
<i>To‘xtamurodova Feruza</i>	
Pedagogik uslublarning o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanish bosqichlaridagi xususiyatlari	369
<i>Turayeva Dilafruz Rustamboevna</i>	
Sun‘iy intellekt va raqamli ta‘lim texnologiyalari integratsiyasi asosida oliy ta‘limda fizika fanini o‘qitish metodikasini takomillashtirish	375
<i>Usubjonova Durdona Fazliddin qizi</i>	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida ta‘lim va tarbiya maqsadlarini o‘yin mexanikasiga integratsiya qilishning interaktiv modulli texnologiyalarini takomillashtirish	379
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Oliy ta‘lim muassasalari bitiruvchilarida shaxsiy qadriyatlarning kasbiy karyerani rejalashtirishdagi ijtimoiy-psixologik ahamiyati	384
<i>Xolyigitova Nasiba Xabibullayevna</i>	
Особенности формирования совместной познавательной деятельности в образовательном процессе.....	388
<i>Абдрахманова А. С.</i>	
Влияние корпоративной культуры вуза на формирование профессиональных ценностей студенческой молодежи.....	393
<i>Бекбаев Рауф Рустамович</i>	

TA'LIM KLASTERI SHAROITIDA TALABALARNING LOYIHALASH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING ZARURIYATI

Sultanova Dilnura Abdurashidovna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

“Menejment” kafedrasi katta o'qituvchisi, mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim klasteri sharoitida talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirishning zaruriyati yoritib berilgan. Bunda ta'lim klasterining o'ziga xos imkoniyatlari - mazkur jarayonda o'zaro hamkorlik, resurslarni birlashtirish, tarmoq asosida tajriba almashish va pedagogik innovatsiyalarni joriy etish zaruriyatlarini - bo'lajak o'qituvchilarga klaster muhitida loyihalar ishlab chiqish va takomillashtirish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: ta'lim klasteri, loyihalash kompetensiyalari, refleksiv rivojlanish, texnologiya, integratsiya, hamkorlik, pedagogik texnologiya, evristik, reproduktiv, innovatsion g'oyalari, kooperatsiya, transformatsiya.

Abstract: This article highlights the necessity of developing students' project design competencies within the context of an educational cluster. It emphasizes the unique opportunities provided by the educational cluster, including collaboration among participants, integration of resources, exchange of experience through network-based cooperation, and the implementation of pedagogical innovations. These opportunities enable prospective teachers to design, implement, and continuously improve educational projects in a cluster-based learning environment.

Key words: educational cluster, project design competencies, reflective development, technology, integration, collaboration, pedagogical technology, heuristic, reproductive, innovative ideas, cooperation, transformation.

Аннотация: В данной статье раскрывается необходимость развития проектировочных компетенций студентов в условиях образовательного кластера. Особое внимание уделяется специфическим возможностям образовательного кластера, таким как развитие сотрудничества, объединение ресурсов, обмен опытом на основе сетевого взаимодействия и внедрение педагогических инноваций. Эти возможности создают условия для разработки, реализации и совершенствования проектов будущими педагогами в кластерной образовательной среде.

Ключевые слова: образовательный кластер, проектировочные компетенции, рефлексивное развитие, технология, интеграция, сотрудничество, педагогическая технология, эвристический, репродуктивный, инновационные идеи, кооперация, трансформация.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayoni globallashuv, raqamli transformatsiya va mehnat bozorining tezkor o'zgarishlari sharoitida bo'lajak o'qituvchilardan yuqori darajadagi loyihalash kompetensiyalariga ega bo'lishni talab etmoqda. Bu kompetensiyalar o'quv jarayonida innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish, ularni metodik jihatdan asoslash hamda amaliyotga tatbiq etish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Ta'lim klasteri sharoitida mazkur jarayon o'zaro hamkorlik, resurslarni birlashtirish, tarmoq asosida tajriba almashish va pedagogik innovatsiyalarni joriy etish imkoniyatlarini kengaytiradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ta'lim klasteri va talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda muhim yo'nalishlardan biri sifatida o'rganilgan.

N.N. Azizxo'jayeva pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyatini yoritib, talabalarning mustaqil va ijodiy faoliyatini rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi.

R.X. Djurayev va S.T. Turg'unov ta'lim menejmentida hamkorlik, tizimli boshqaruv va ta'lim subyektlari o'rtasidagi integratsiyaning muhimligini asoslab berganlar.

Shuningdek, R. Eshchanov, J. Lamers, G. Bobojonova va D. Bekchanov tadqiqotlarida O'zbekiston ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida innovatsion yondashuvlar, hamkorlik va ta'lim sifatini oshirish

masalalari tahlil qilingan. Mazkur ilmiy qarashlar ta'lim klasteri sharoitida talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirishda integratsiya, hamkorlik, innovatsion faoliyat va amaliy yo'naltirilganlik muhim pedagogik omillar ekanligini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ta'lim klasteri sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi bir qator metodologik va amaliy tamoyillarga tayanishni talab etadi. Avvalo, integrativlik tamoyili muhim o'rin tutadi. Mazkur tamoyil ta'lim, ilmiy-tadqiqot va ishlab chiqarish jarayonlarini yagona tizim sifatida uyg'unlashtirish orqali bo'lajak o'qituvchining kasbiy tayyorgarligida uzviylik va mantiqiy izchillikni ta'minlaydi. Bu jarayonda pedagogik loyihalash nazariyasi bilan amaliy mashg'ulotlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik kuchayadi, natijada talaba nazariy bilimlarni real sharoitlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shuningdek, innovatsion yo'naltirilganlik tamoyili ta'lim klasterida zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanishni, loyihalarni yangi yondashuvlar asosida tashkil etishni ko'zda tutadi. Bu, o'z navbatida, bo'lajak o'qituvchida kreativ fikrlash, texnologik moslashuvchanlik va o'zgaruvchan sharoitlarda yangilik yaratish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Amaliy yo'naltirilganlik tamoyili esa loyihalash jarayonida real ta'limiy muammolarni hal etish, klasterga kiruvchi ta'lim muassasalari, ilmiy markazlar va ishlab chiqarish korxonalarini bilan bevosita hamkorlikni nazarda tutadi. Bu tamoyil asosida talabalarning loyihalari amaliy natijadorlikka ega bo'lib, o'quv jarayoni ishlab chiqarish va jamiyat ehtiyojlariga bevosita xizmat qiladi.

Bundan tashqari, refleksiv rivojlanish tamoyili bo'lajak o'qituvchilarda o'z faoliyatini tahlil qilish, kamchilik va yutuqlarni aniqlash hamda ularni keyingi loyihalarda hisobga olish madaniyatini shakllantiradi. Bu yondashuv kasbiy o'sishning uzluksizligini ta'minlaydi va pedagogik loyihalash faoliyatida sifat ko'rsatkichlarini muntazam oshirib boradi.

Shu bilan birga, hamkorlik va tarmoq o'zaro ta'siri tamoyili ta'lim klasteridagi barcha subyektlar - oliy ta'lim muassasalari, maktablar, o'quv markazlari, ishlab chiqarish korxonalarini va ilmiy laboratoriyalar o'rtasida o'zaro manfaatli hamkorlikni mustahkamlaydi. Bu jarayonda bo'lajak o'qituvchilar real loyihalarni jamoaviy shaklda ishlab chiqish orqali muammolarni kompleks tahlil qilish va integrallashgan yechimlar ishlab chiqishga o'rgatiladi.

Yuqorida qayd etilgan tamoyillar o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi xususiyatga ega bo'lib, ta'lim klasteri sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning loyihalash kompetensiyalarini tizimli va bosqichma-bosqich rivojlantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Natijada, kasbiy faoliyatga tayyorlangan mutaxassislar nafaqat mavjud ta'lim talablariga javob beradi, balki ularni yangi sharoitlarga mos holda takomillashtira oladi.

Klaster muayyan vazifalarga erishish uchun manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlikning asosi bo'lib, uni ta'lim tashkilotining raqobatbardosh bitiruvchisini tayyorlash mexanizmlarini amalga oshirishning muhim sharti deb ko'rish mumkin.

O'qituvchilar va talabalarni belgilangan o'qitish metodidan faol foydalanishga rag'batlantirishning bir metodi - grant yordami orqali ilmiy tadqiqotlar va boshqa loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatini berishdir.

Ta'lim klasteri sharoitida talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish tamoyillari sifatida quyidagilarni misol keltirish mumkin:

- faoliyat jarayonida subyekt-subyekt o'zaro ta'sir tamoyili;
- tanlovlilik va mustaqillik tamoyili;
- nostandart axborot tuzilmasi tamoyili;
- materialning muammoli tuzilishi tamoyili;
- qo'shimcha ma'lumotni yo'naltirilgan izlash tamoyili;
- fanlararo yoki fandan ustunlik tamoyili;
- evristik va reproduktiv usullarni birlashtirish tamoyili;
- mavjud tajribani yangi original muammolarni hal qilishga o'tkazish tamoyili;
- kasbiy yo'naltirish vazifalari.

Yuqoridagi tamoyillarga asoslanib, loyiha faoliyatining algoritmi va uning ta'lim muhitidagi xususiyatlari quyidagicha:

Loyiha faoliyatining barcha ishtirokchilari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning tabiati subyekt-subyekt bo'lib, u talabalar tomonidan ma'lumot izlash, muammoni aniqlash, yechimlarni topish, shuningdek, loyiha ishtirokchilarining oldingi subyektiv tajribasini hisobga olishda mustaqillikni nazarda tutadi [6].

Loyiha faoliyatini amalga oshirishda barcha faoliyatlar yo'naltirilgan hal qilish uchun muammo bo'lishi muhimdir. "Muammo - bu bilim jarayonida obyektiv ravishda yuzaga keladigan savol yoki yechimi muhim amaliy yoki nazariy qiziqish uyg'otadigan yaxlit savollar majmuasidir". Muammo ta'lim muhitida ham, darsdan tashqari muhitda ham aks-sado berishi va turli ko'lamlarga ega bo'lishi mumkin, ammo uni hal qilishdan kelib chiqadigan ijobiy ta'sirlarni hisobga olish kerak.

Muammo aniqlangandan so'ng, maqsad, vazifalar va iloji bo'lsa, gipotezani shakllantirish kerak. Gipoteza - bu loyiha muallifining tasdiqlash yoki rad etishni talab qiladigan mantiqiy asosli taxmini, uning haqiqati aniq emas. U tekshirilishi kerak va qarama-qarshi hukmlar yoki baholash xarakteridagi hukmlarni o'z ichiga olmaydi.

Asosiy nuqtalardan biri portfel (hujjatlar papkasi) bo'lib, u to'ldirilgan loyiha materiallarini nazarda tutadi va to'rtta blokdan iborat: ilovalar (hujjatlar, ko'rgazmali materiallar, multimedia taqdimotlari, diagrammalar, chizmalar va boshqalar), hisobot, tezislari va izohlar bilan loyihaning to'liq to'plami. To'liq loyiha to'plami quyidagi hujjatlardan iborat: loyiha pasporti; loyihani amalga oshirish rejalarini va uning alohida bosqichlari: loyiha guruhining har bir a'zosi va butun guruhning vazifalari; oraliq guruh hisobotlari; mavzu bo'yicha barcha to'plangan ma'lumotlar; tadqiqot va tahlil natijalari; barcha g'oyalar, aqliy hujumlar, yig'ilishlar va konferensiyalar, munozaralar, farazlar va qarorlarni qayd etish; ishtirokchilar duch keladigan barcha muammolar va ularni hal qilish usullarining qisqacha tavsifi.

Loyiha faoliyatining muhim qismi - bu ish guruhlaridagi psixologik iqlimni aks ettirish, tahlil qilish jarayoni bo'lib, bu holatni tahlil qilishni va umuman faoliyat natijalaridan ham, har bir ishtirokchining shaxsiy natijalaridan, uning o'zini o'zi qadrlashi va his-tuyg'ularidan qoniqishni o'z ichiga oladi. Bu yerda loyiha ishtirokchilarining ma'lum shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan natijalar (butunlay loyiha, ishtirokchilarning shaxsiy natijalari) va jarayonning o'zi bir xil darajada muhim ekanligini aniqlashtirish mantiqiy.

Ta'lim klasteri sharoitida talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish tamoyillari pedagogik tadqiqotlar va to'g'ridan to'g'ri amaliyotda tom ma'noda tushuniladi: talabalarning loyihalarni yaratish, mustaqil tadqiqotda harakatni tashkil etish, amalga oshirilayotgan loyihada topilgan ma'lumotlarni qidirish va qo'llash qobiliyati. Kompetensiyaning asosiy majburiy komponenti (o'ziga xosligidan qat'i nazar) faoliyat ekanligi haqidagi umume'tirof etilgan tasdiqni hisobga olgan holda, ta'lim klasteri sharoitida talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish tamoyillari tajribani nazarda tutadigan faoliyatga asoslanadi, deb aytish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ta'lim klasteri sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish zamonaviy pedagogik jarayonning strategik vazifalaridan biri hisoblanadi. Mazkur jarayon o'z mohiyatiga ko'ra, klaster ishtirokchilari o'rtasidagi resurs va tajriba almashuvini, ta'lim mazmunining integratsiyalashgan holda ishlab chiqilishini hamda innovatsion texnologiyalarning kompleks qo'llanishini talab etadi. Ilmiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, loyihalash kompetensiyalarini shakllantirishda tizimlilik, innovatsion yo'naltirilganlik, hamkorlikda faoliyat yuritish, moslashuvchanlik va refleksiv yondashuv tamoyillariga amal qilish samaradorlikni oshiradi.

Bunda ta'lim klasterining o'ziga xos afzalliklari - ya'ni ilmiy muassasalar, ishlab chiqarish subyektlari va ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi kooperatsiya - bo'lajak o'qituvchilarga real amaliy muhitda loyihalar ishlab chiqish, sinovdan o'tkazish va takomillashtirish imkonini beradi. Natijada, nafaqat ularning kasbiy-texnologik tayyorgarligi, balki strategik fikrlash, innovatsion qarorlar ishlab chiqish va ta'lim talablariga mos holda ta'lim jarayoniga integratsiyalash qobiliyatlari ham rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azixodjaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. - T.: 2003, TDPU, - 174 b.
2. Djurayev R.X. Turg'unov S.T. Ta'lim menejmenti. - T.: Voris-Nashriyot, 2006. -256 b.
3. Eshchanov R., Lamers J., Bobojonova G., Bekchanov D. Priority challenges of education sector reforms in modernizing Uzbekistan // European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. 7 No. 12, 2019. -P.92-97.
4. D.O.Ximmataliyev, D.A.Sultanova, R.R,Karimov, A.X.Ochilov, YA.I.Sharipov. Pedagogik texnologiya. O'quv qo'llanma.T.:Namangan,2024.-296b

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №7(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.